

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1947.

Första kammaren.

Nr 10.

Tisdagen den 4 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen.

Justerades protokollen för den 25 och den 26 nästlidne februari samt den 1 innevarande månad.

Herr statsrådet *Weijne* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 89, angående försäljning av vissa kronoegendomar m. m.;
nr 90, angående inköp av Källstorps Södergård i Ljungby och Dörby socknar, Kalmar län; samt
nr 102, angående anslag för budgetåret 1947/48 till konstfackskolan m. m.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Under hänvisning till bifogade läkarintyg får jag härmed anhålla om ledighet från riksdagsgöromålen under de närmaste två veckorna.

Örebro den 3 mars 1947.

Harald Åkerberg.

Härmed intygas, att ledamoten i riksdagens första kammare chefredaktör *Harald Åkerberg*, f. 12. 10. 1883, vårdas å härvarande medicinska avdelning sedan den 24. 2. 1947 för ledåkomma (Arthritis urica).

Örebro den 1 mars 1947.

H. Malmros.
lasarettsläkare.

Den begärda ledigheten beviljades.

Anmälades och godkändes utrikesutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 53, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en mellan Sverige och Nederländerna träffad handelsöverenskommelse;

nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en mellan Sverige och den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen träffad handelsöverenskommelse; samt

nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avgivande av förklaring i enlighet med bestämmelserna i art. 36, mom. 2, i stadgan för den internationella domstolen.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 81, angående anslag för budgetåret 1947/48 till avlöningar vid läroanstalterna för blinda m. m.;

Första kammarens protokoll 1947. Nr 10.

nr 82, angående anslag till stipendier åt lärjungar vid högre läroanstalter m. m.;

nr 84, angående anslag till Navigationsskolorna: Skolhälsovård; samt
nr 91, angående anslag för kontrollen över sparbankerna.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 92, angående anslag till bidrag för anläggande av gemensamma tvättinrättningar på landsbygden.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 93, angående anslag till nybyggnad för statens rättsläkarstation i Stockholm; och

nr 97, angående avstående i vissa fall av allmänna arvsfondens rätt till arv.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 98, angående försäljning av vissa, allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter.

Föredrogs och bordlades ånyo statsutskottets utlåtanden nr 2, 3 och 30, bevillningsutskottets betänkanden nr 12—15, bankoutskottets utlåtanden nr 4—6, första lagutskottets utlåtanden nr 11 och 13, andra lagutskottets utlåtanden nr 5—7, jordbruksutskottets utlåtande nr 9 samt första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 2.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 89, 90 och 102.

Herr *Norman* avlämnade en av honom m. fl. undertecknad motion, nr 226, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av medicinalstyrelsen.

Motionen bordlades.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.05 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 5 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Herr statsrådet *Myrdal* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 101, angående försäljning av fastigheter, som förvaltas av försvarets bostadsanskaffningsnämnd, m. m.;

nr 105, angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag; och

nr 106, angående bestridande av vissa kostnader från anslaget till oförutsedda utgifter.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 89, angående försäljning av vissa kronoegendomar m. m.; och

nr 90, angående inköp av Källstorps Södergård i Ljungby och Dörby socknar, Kalmar län.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 102, angående anslag för budgetåret 1947/48 till konstfackskolan m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herr *Norman* m. fl. väckta motionen, nr 226, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av medicinalstyrelsen.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1947/48 under andra huvudtiteln, avseende anslagen inom justitiedepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

Punkterna 1—46.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 47.

Lades till handlingarna.

Herr statsrådet *Zetterberg* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 99, med förslag till lag om fortsatt tillämpning av äldre rättegångsbalken å rättegången vid krigsdomstol m. m.

Herr statsrådet *Möller* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 50, med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering;

nr 51, angående pensionsstyrelsens organisation m. m.;

nr 100, med förslag till lag om förbud mot politiska uniformer; samt

nr 111, angående ratificering av ändringar i stadgan för Internationella arbetsorganisationen m. m.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1947/48 under riksstatsens tredje huvudtitel, avseende anslagen inom utrikesdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckt motion.

Anslag till
utrikes-
departementet.

Punkten 1.

I denna punkt hade utskottet hemställt, att riksdagen måtte

- a) godkänna i statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 3 januari 1947 föreslagna förändringar beträffande utrikesdepartementets personalförteckning;
- b) godkänna under punkten införd avlöningsstat för utrikesdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48;
- c) till Utrikesdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 402 700 kronor.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **Undén:** Herr talman! Då jag begärt ordet vid föredragningen av tredje huvudtiteln är det inte för att framföra några invändningar mot statsutskottets betänkande. Det vore ju helt omotiverat, eftersom utskottet har utan meningsskiljaktighet tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag under de olika punkterna. Men saken är den, att det på sista tiden har förekommit en hel del pressdebatt om utrikesförvaltningen, rekryteringen av dess personal, dess organisation m. m. Jag finner det riktigast att inför riksdagen ta upp några av de frågor, som behandlats i pressen, och ge svar på en del kritiska anmärkningar som sålunda framkommit i debatten. Riksdagen har ju att årligen ta ståndpunkt till organisations- och anslagsfrågor och är alltså rätt forum för debatt om dessa spörsmål.

En del av kritiken är av den art, att den kan avfärdas mycket lätt. Det har t. ex. påståtts och upprepats i åtskilliga tidningar, att vid rekryteringen av utrikesdepartementets personal hänsyn tas till adlig börd och till förmögenhet. Dessa påståenden vittna om en total okunnighet i saken. Under årtionden har inom utrikesdepartementet funnits en särskild antagningskommission, som prövar dem som söka sig in på banan. För närvarande sitta i denna kommission två ledamöter av riksdagens första kammare, lektor Pauli och professor Andrén, vidare två framskjutna representanter för näringslivet, konsul Lundgren i Cellulosaföreningen och direktör Frisell i Jernkontoret. Jämte dessa fyra ha vi den nuvarande landshövdingen i Linköping, såsom ordförande, och slutligen kabinettssekreteraren och personalchefen i utrikesdepartementet. Det är löjväckande att tro, att denna antagningskommission skulle låta sig bestämmas av adligt namn eller av förmögenhetsställning hos aspiranterna.

En kritik av samma ovederhäftiga art är den som går ut på att utrikesdepartementet är ett ämbetsverk, som arbetar under de mest omoderna och förlegade former. En tidning har påstått, att industrifolk som kommer i kontakt med »de ålderdomliga och förfärliga former vårt svenska utrikesdepartement är beryktat för» skarpt reagerar häremot. Den nämnda tidningen har åberopat som sagesman en artikelförfattare i tidskriften *Industria*, men har obesvärat karikerat vad denne sagt. Där yttras i själva verket bl. a. att vår utrikesrepresentation är i stort sett väl organsierad, framför allt visavi stormakter och grannländer. Vidare uttalas där, att våra diplomater ha förståelse för moderna problem och en av traditionen vunnit förmåga att finna lösningar på dem.

Anslag till utrikesdepartementet. (Forts.)

Jag vill för min del säga, att talet om de ålderdomliga och förfärliga arbetsformerna är tomt prat. Det finns tillräckliga belägg för att utrikesförvaltningens arbete högt uppskattas av näringslivets representanter. Vi mottaga emellanåt värtaliga uttryck härför. Jag har personligen en viss erfarenhet av svensk förvaltning, och jag anser, att utrikesdepartementet inte på något sätt står tillbaka för andra ämbetsverk, när det gäller effektiviteten i arbetet. Snarare är det så, att personalen på grund av sin mångsidiga utbildning vid legationer och konsulat i skilda länder ofta är mindre byråkratisk och formalistisk och arbetar under mer praktiska former än vad som är fallet i åtskilliga andra verk. Betecknande är också att tjänstemän i utrikesförvaltningen inte sällan mottaga anbud att gå i enskild tjänst eller att fullgöra uppdrag inom andra offentliga institutioner. Den nyss citerade artikeln i *Industria* innehåller för övrigt den uppgiften, att det allt oftare förekommer utlånande av tjänstemän från utrikesdepartementet till exportföreningen. Detta tyder inte precis på att personalen i utrikesdepartementet skulle utmärka sig genom bristande effektivitet. Det kommer i själva verket så ofta önskemål om att få låna utrikesdepartementets tjänstemän till andra uppgifter, att departementet i många fall tyvärr inte kan efterkomma önskemålen.

Om jag övergår till den seriösa kritiken, så vill jag först betona, att uppslag till reformer och förbättringar alltid äro välkomna. Både när det gäller rekryteringen av personalen och i fråga om personalbehovet och organisationen kan det då och då finnas skäl till en översyn.

Under diskussionen om personalen har gjorts det påpekandet, att karriären har ett så stort antal chefsbefattningar — ministrar, generalkonsuler och avdelningschefer i departementet — att flertalet tjänstemän förr eller senare når dessa poster. Man har sedan jämfällt de nämnda chefsposterna med tjänster i motsvarande lönegrader i andra verk och på grundvalen av statistiska beräkningar kommit till den slutsatsen att inom utrikesförvaltningen kravet på kapacitet för chefsbefattningar nödvändigtvis är mycket lägre än i andra verk.

Denna bevisföring är oantastlig, men den visar bara — vad alla som reflekterat på dessa frågor visste på förhand — att hela den hierarkiska trappstegen är annorlunda konstruerad inom utrikesförvaltningen än i andra ämbetsverk. Man skulle gott kunna säga, att tjänstemän där i regel befinna sig ett trappsteg högre i graderna än vad de skulle göra, om de placerats in i ett annat verk. Man blir kanske byråchef eller legationsråd inom utrikesförvaltningen, när en befattningshavare i ett annat departement inte skulle ha kommit längre än till förste kanslisekreterargraden. Den som blir minister i utrikesförvaltningen skulle kanske under eljest liknande förhållanden ha blivit byråchef i ett annat verk. Det är emellertid internationella konventionssynpunkter, som tvingat fram denna upphöjelse inom utrikeskarriären. Vi måste ha ministrar i många främmande länder, där arbetet i och för sig inte är mer krävande än att t. ex. ett legationsråd skulle gå i land med det. Vi måste lägga stor vikt vid representantens yttre ställning. Hans möjligheter att komma i förbindelse med det främmande landets myndigheter och att intervensera till förmån för svenska intressen ökas genom att han får en högre ställning.

Det vore slöseri med kraft, om man på alla chefsposter vid legationerna i utlandet skulle placera personer med samma kvalifikationer som t. ex. generaldirektörer i Sverige. Man bör komma ihåg att många av våra legationer ha en helt liten personal. De kunna mycket väl skötas av en rutinerad och omdömesgill tjänsteman utan sådana särskilda kvalifikationer som man gärna kräver av befattningshavare i samma lönegrad inom landet. Kanske säger man att detta är ett orättvist gynnande av personer inom diplomaten. Men om de pla-

Anslag till utrikesdepartementet. (Forts.)

ceras i en hög lönegrad och därmed följande ställning, så uppväges väl detta ofta av olägenheterna med ett liv i främmande land, stundom under en ganska utpräglad isolering. Jag skulle i detta sammanhang vilja göra en annan jämförelse. Det finns inom tidningsyrket ett stort antal chefsposter, som innehas av chefredaktörer. Men fastän dessa ha samma titel och till arten samma ställning och uppgifter, så är det i verkligheten en stor skillnad mellan chefredaktören för en liten provinstidning och chefredaktören för en stor huvudstadstidning. Man ställer inte samma krav på alla chefredaktörer, precis som man inte ställer samma krav på alla legationschefer.

Jag kunde göra ännu en jämförelse med journalistyrket. Det har nyligen sagts om diplomaternas uppgifter, att vad som kräves av dem är, att de kunna något om mångahanda ting. Det förefaller vara en träffande karakteristik också av tidningsmännen. De skriva om de mest olikartade ämnen utan speciella fackinsikter i varje ämne. En erfaren och intresserad tidningsman, som följer med den offentliga debatten, kan ge läsarna en värdefull orientering på mycket skilda fält. En diplomat kan också i sin rapportering ge en orientering som är av värde, även om han inte besitter fackkunskaper på varje område, som han behandlar i sina rapporter. Han kan intervensera i en fråga om tillvaratagande av svenska handelsintressen utan att vara kommersiell eller teknisk expert inom den varubransch det gäller. Han kan framgångsrikt uppträda som förhandlare med stöd av expertis som tillhandahålles av andra.

Frågan om rekryteringen av utrikesförvaltningens personal är ständigt aktuell. Man kan diskutera vilka akademiska examensmeriter som äro lämpligast för yrket. Det kan t. ex. råda olika meningar om huruvida proportionen av jurister bland tjänstemännen är för stor i förhållande till befattningshavare med nationalekonomiska, kommersiella, statsvetenskapliga eller historiska fackstudier. Jag skall inte nu gå närmare in på dessa frågor. Jag vill emellertid understryka, att antagningskommissionen enligt författningen har synnerligen fria händer vid prövningen och sålunda inte är bunden av de allmänna behörighetsvillkoren. En av svårigheterna med rekryteringen är, att det måste krävas ett visst mått av språkkunskaper för tjänstemännen. Många avskräckas nog från att söka sig in på denna bana av medvetandet att de inte ha tillräckliga språkkunskaper. Jag hoppas att i det avseendet en reform skall inom en nära framtid kunna genomföras. Utrikesdepartementet har fått en betydande donation, vars avkastning får användas bl. a. till utbildning av tjänstemän. Min tanke är, att unga aspiranter skola kunna få stipendier från denna fond för att vistas en tid i utlandet och bättra på sina språkkunskaper. Därigenom skulle man kunna antaga attachéer, innan de visat sig fylla kraven på språkkunskaper, och sålunda vidga ramen för utrikesdepartementets rekrytering, vilket givetvis vore önskvärt.

Man har också i den offentliga debatten påstått, att de ekonomiska villkoren för tjänstemännen äro så dåliga, att detta avskräcker dem som inte ha personlig förmögenhet. Attachéarvodena för dem, som tjänstgöra i Stockholm, äro emellertid avpassade efter amanuenslönerna i andra verk. Att bli attaché i utrikesdepartementet är alltså inte ekonomiskt sämre än att bli amanuens i vilket som helst annat ämbetsverk. Föreställningen, att utrikesdepartementets attachéer skulle ha representationsplikter och därför stå i en finansiellt sämre ställning, är naturligtvis felaktig. För övrigt har en viss reglering uppåt av både amanuens- och attachéarvoden skett genom beslut av riksdagen i förra veckan. Vad beträffar de attachéer, som skickas ut till legationer och konsulat, få de särskilda ortstillägg. Jag vill inte påstå att deras arvoden alltid äro tillfredsställande, men jag tror inte att rekryteringen påverkats i nämnvärd grad härav. Man måste nämligen beakta, att befodringsutsiktterna inom utrikesför-

Anslag till utrikesdepartementet. (Forts.)

valtningen på längre sikt äro gynnsammare än i många andra verk. Detta är en given följd av de relativt talrika chefsposterna.

Såsom jag redan sagt, anser jag det endast nyttigt att få uppslag till reformer beträffande utrikesförvaltningen. Men de framkastade förslagen äro ibland föga genomtänkta. Då t. ex. någon ifrågasatt, att man skulle plocka in personer från andra verksamhetsfält, inte bara på en del chefsposter — vilket ju alltid har förekommit — utan också i stor utsträckning på mellangradsplatserna, så tror jag att en sådan personalpolitik skulle få till effekt att göra banan ytterst oberäknelig och därför avskräcka dugliga ungdomar från att söka sig in som attachéer. Det har sagts, att utrikesdepartementet inte har någon personalpolitik. Emellertid har departementet en särskild personalchef som ständigt sysslar med frågor om befattningshavarnas lämpligaste placering för tillgodoseende av såväl tjänstens krav som utbildningsintresset.

Det brukar ofta från näringslivets sida yrkas på en ökning av legationerna och konsulaten. Jag är också medveten om att handelsförbindelsernas och sjöfartens utveckling nödvändiggör att då och då en översyn av organisationen kommer till stånd. Den senaste utredningen i större skala verkställdes av den s. k. amerikautredningen så sent som 1943 och 1944. Dess förslag ledde till att ett jämförelsevis betydande antal nya befattningar inrättades i Nord- och Sydamerika. Helt nyss har en svensk regeringsdelegation gjort en rundresa i Sydamerika och på grundvalen av sina iakttagelser bl. a. i dagarna gjort en framställning om ytterligare ökad svensk representation i Sydamerika. Jag vill livligt hoppas, att vissa av förslagen skola kunna realiseras vid nästa års riksdag. Det är också med tillfredsställelse jag finner av föreliggande utskottsutlåtande, att statsutskottet ställer sig välvilligt till inrättande av ett eller annat lönat konsulat på platser, där för närvarande blott finnas olönade konsulter. Men självfallet är det alltid en avvägningsfråga, hur stora utgifter vårt land skall kunna åtaga sig för utrikesförvaltningens expansion. Kravet på nödig sparsamhet i förvaltningen bör ju också gälla utrikesförvaltningen. Det är lätt att yrka på ökad personal och olika slags specialrepresentanter för skilda intressen. När sådana funderingar omsättas i kalla siffror, kan det inträffa, att kostnaderna vida överstiga vad som kan anses vara en rimlig utgift för det angivna ändamålet.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande punkt hemställt.

Punkterna 2—25.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 26.

Lades till handlingarna.

Vid förnyad föredragning av statsutskottets utlåtande nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till Förenta Nationerna m. m., bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 12, i anledning av väckt motion angående införseltull på skaldjur.

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, II:164, av herr *Utbult* m. fl., hade hemställts, att riksdagen måtte besluta, att en in-

Om införseltull på skaldjur.

Om införseltull på skaldjur. (Forts.)
förseltull på 1 krona per kilogram skulle åläggas alla slag av importerade skaldjur.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet av angivna orsaker hemställt, att motionen II: 164 av herr Utbult m. fl., angående införseltull på skaldjur, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr Petersson: Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till den i förevarande ärende väckta motionen.

Herr Andersson, Elon: Herr talman! Med lika kort motivering ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu ifrågavarande betänkandet hemställt samt vidare på bifall till den i ämnet väckta motionen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 13, i anledning av väckt motion om nedsättning av stämpelavgiften vid köp och byte av fast egendom, bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Om skattefrihet för Samfundet De Nio.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 14, i anledning av väckt motion om skattefrihet för Samfundet De Nio.

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, I: 147, av herr *Holmbäck* m. fl. hade hemställts, att riksdagen ville antaga i motionen införda förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 53 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928;

2) förordning om ändrad lydelse av 7 § kungl. förordningen den 28 september 1928 om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

De av motionärerna föreslagna författningsändringarna inneburo, att Samfundet De Nio skulle uttryckligen nämnas i de författningsrum, vari skattefrihet för inkomst och förmögenhet tillförsäkrats vissa rättssubjekt. Skulle emellertid skattefrihet icke kunna beviljas, hade motionärerna i andra hand hemställt, att Samfundet De Nio måtte tilldelas statsanslag, som förutsattes bli årligt, om 10 000 kronor såsom kompensation för erlagda skatter. Sistnämnda alternativa yrkande hade gjorts till föremål för en särskild motion (I: 148), vilken hänvisats till statsutskottet.

Utskottet hade i det nu förevarande betänkandet på återopade grunder hemställt, att motionen I: 147 av herr *Holmbäck* m. fl. om skattefrihet för Samfundet De Nio icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motiveringen hade utskottet, under anförande, att utskottet till fullo beaktade betydelsen av den av samfundet bedrivna verksamheten, uttalat, att, därest stöd från det allmännas sida åt denna verksamhet ansåges påkallat, sådant stöd borde lämnas i form av anslag.

Herr Holmbäck: Herr talman! Såsom kammaren känner till, har jag jämte några andra av kammarens ledamöter väckt två motioner om skattefrihet för Samfundet De Nio. I den ena motionen ha vi yrkat, att Samfundet De Nio

Om skattefrihet för Samfundet De Nio. (Forts.)

mätte upptagas i kommunalskattelagen och i förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt såsom befriat från skyldighet att erlägga skatt. I den andra motionen ha vi yrkat, att, för den händelse icke den första motionen skulle bifallas, i budgeten mätte såsom förslagsanslag upptagas ett belopp av 10 000 kronor att utbetalas till Samfundet De Nio i ersättning för den skatt, som samfundet är skyldigt att erlägga.

Den första av dessa två motioner har remitterats till bevillningsutskottet och den andra motionen till statsutskottet. Vad som nu föreligger är bevillningsutskottets betänkande i anledning av den första motionen. Denna motion har enhälligt avstyrkts av bevillningsutskottet, och jag hade för min del egentligen inte någon förhoppning om att bevillningsutskottet skulle komma att intaga någon annan ståndpunkt. Bevillningsutskottet har ju tidigare mycket starkt strukit under att utskottet inte anser det lämpligt att i skatteförordningarna särskilda rättssubjekt upptagas såsom befriade från skatt, och det är samma motivering som bevillningsutskottet nu lagt till grund för sitt avslagsyrkande.

Det är dock en sak som jag med glädje annoterat i bevillningsutskottets betänkande. Det framgår fullständigt klart av betänkandet, att det motiv, som jag nu anfört, är det enda motiv, som bevillningsutskottet haft för att i förevarande fall vägra skattebefrielse. Bevillningsutskottet har naturligen inte ansett sig kunna uttala någon uppfattning i frågan, huruvida till samfundet bör utgå ett anslag i enlighet med yrkandet i vår andra motion — det vore givetvis att falla statsutskottet i ämbetet. Jag tolkar emellertid bevillningsutskottets uttalande så, att bevillningsutskottet har sympatier för tanken, att ett dylikt anslag skall beviljas, om nu statsutskottet anser sig kunna tillstyrka ett sådant. Med utgångspunkt härifrån skall jag, herr talman, tillåta mig att säga några ord i själva sakfrågan om skattefrihet för Samfundet De Nio.

Samfundet De Nio har nu existerat i trettio år. Frågan om skattefrihet för samfundet har tidigare under denna tid varit föremål för riksdagens behandling på grund av motioner av herrar Wigforss och Sandegård i denna kammare och herrar Per Edvin Sköld och Arthur Engberg i andra kammaren. Dessa motioner avslogos emellertid med den motiveringen, att det inte kunde anses utslutet, att samfundet enligt redan gällande bestämmelser vore berättigat till skattefrihet. Aktionen behövde sedan överhuvud taget inte fullföljas, eftersom regeringsrätten något år senare i utslag bestämde, att enligt gällande förordningar Samfundet De Nio skulle åtnjuta skattefrihet.

Det ligger givetvis ett högt omdöme beträffande samfundets verksamhet i dessa för några decennier sedan väckta motioner, och dylika omdömen ha även på senare tid från många håll uttalats angående samfundets verksamhet. Det sista av dessa uttalanden är avgivet av bevillningsutskottet just i det betänkande, som i dag ligger på riksdagens bord. Även i detta betänkande uttalas en uppskattning av samfundets verksamhet. Samfundet De Nio har också haft en mycket stor betydelse för de svenska författarna. Samfundets stora pris har kunnat delas ut till svenska författare ett trettiotal gånger. Det är alltså ett trettiotal författare som genom samfundet fått ett anslag på 10 000 kronor, och det är givet att den stora uppmuntran, som de på detta sätt fått, har varit av en utomordentlig betydelse. Det är, herr talman, detta stora pris som nu hotas genom att samfundet måste erlägga skatt.

Huruvida samfundet enligt gällande skattelagstiftning är skyldigt att erlägga skatt, är naturligtvis en juridisk tolkningsfråga. Svaret på denna tolkningsfråga är tveksamt. Regeringsrätten har ju tidigare ansett, att samfundet är av beskaffenhet att bära undantagas från skyldighet att betala skatt. Regeringsrättens senare i plenum intagna, ändrade ståndpunkt är inte enhällig, utan två av regeringsrättens ledamöter ha ansett, att samfundet i enlighet med rege-

Om skattefrihet för Samfundet De Nio. (Forts.)

ringsrättens tidigare uttalade mening borde vara befriat från skattskyldighet. Oavsett detta äro emellertid, herr talman, de reella skälen för att bevilja samfundet skattefrihet lika stora nu som de varit under de tjugufem å trettio år, som förfutit sedan regeringsrätten avkunnade sitt första utslag i denna fråga, i vilket fastslogs, att samfundet skulle vara befriat från skyldighet att erlagga skatt.

På grund av dessa reella skäl och på grund av den stora betydelse som detta samfund har, skall jag, herr talman, tillåta mig att rikta en varm vädjan till statsutskottet — och jag tror att jag i denna vädjan har hela den litterära världen i Sverige med mig — att statsutskottet måtte behjärta den andra av oss väckta motionen.

I herr Holmbäcks yttrande instämde herrar *Johan Bärge, Nerman, Ekströmer, Annér, Elon Andersson* och *Wahlund*.

Herr **Ström**: Herr talman! Jag kunde nöja mig med att till alla delar instämma med den föregående talaren, men jag har begärt ordet för att något beröra det egendomliga förhållandet, att vetenskaplig forskning sättes framför i stället för jämsides med litterär verksamhet, konst och musik, när det gäller befrielse från skatt. Man kommer sålunda till det egendomliga saktäget, att t. ex. Strindbergs produktion i värde icke jämföras med dens, som ur forskningssynpunkt behandlar hans alster, eller att Selma Lagerlöf såsom författarinna icke jämföras med den unga forskare, som kan tänkas få ett anslag för att skriva om hennes litterära verksamhet. Detsamma gäller även konsten och musiken, men jag skall inte närmare beröra detta.

Jag tror att det vore skäl i att bevillningsutskottet i alla fall tänkte på den formulering, som utskottet i sitt betänkande använt, då utskottet sagt, att dessa verksamhetsgrenar icke kunna i värde jämföras. Den av herrarna och damerna, som haft intresse av att studera en bok, som nyligen utkommit, en utgåva av valda brev av August Strindberg, får en utomordentlig bild av de oerhörda svårigheter, som en författare har att kämpa med under nästan hela sitt liv. Man får där läsa om hur Strindberg måste sälja sitt bibliotek undan för undan, hur han måste sälja sina manuskript, ja, till och med sina brev, som han mottagit av sina vänner, och hur han måste pantsätta sina tillhörigheter för att kunna försörja sin familj.

Det är alldeles uppenbart, att när läget för de svenska författarna alltjämt är så oerhört svårt, en institution sådan som Samfundet De Nio, som kan ge ett betydande anslag till våra författare till skillnad från andra institutioner av liknande karaktär, som ge mycket begränsade anslag — och detta gäller även statens anslag — är av alldeles särskild betydelse för författarna. Det har redan omtalats, att ett trettiotal av Sveriges förnämsta författare under den tid samfundet varit i verksamhet fått dess stora pris på 10 000 kronor, varigenom de på ett helt annat sätt än eljest erhållit möjligheter att någorlunda fria från ekonomiska bekymmer under en viss tid fortsätta och fullfölja sin litterära produktion. Jag har under många år varit revisor i Samfundet De Nio, och jag kan intyga, att det har varit av den allra största betydelse att denna institution funnits och likaså att denna institution haft medel att gagna de svenska författarna så som skett, ända till dess att en skattelagstiftning praktiskt taget krossat resultatet av stiftarinnans under ibland oerhörda bekymmer fullföljda tanke att skapa denna institution.

De likformighetssträvanden — inte strävan efter likformighet mellan litterär produktion och vetenskaplig forskning, utan efter något slags skattelikformighet — som för utskottet tyckas ha varit vägledande vid dess ställnings-

Om skattefrihet för Samfundet De Nio. (Forts.)

tagande, äro ägnade att ingiva betänkligheter. I realiteten har man därmed slagit ihjäl denna institution som haft en så stor och betydande kulturell innebörd för Sveriges författare och Sveriges nyare litteratur. Jag kan givetvis inte vänta att bevillningsutskottet, som kanske inte alls intresserar sig för litteratur, skulle ändra denna sin princip för litteraturens skull, utan jag får väl liksom föregående talare hoppas på statsutskottet, som dock vid flera tillfällen har ökat statens under långa tider mycket små och ganska betydelselösa anslag till Sveriges författare. Dessa anslag ha som sagt ökat något, och det föreligger ju en kungl. proposition om ytterligare förbättring. Man får sålunda hoppas, att statsutskottet även i nu förevarande fall skall visa sig mera än bevillningsutskottet uppskatta och förstå den litterära produktionen. Jag sätter stort värde på att bevillningsutskottets ordförande, ehuru han av besynnerliga, skattetekniska skäl yrkat avslag, ändå alltid har ansett att detta och liknande ändamål i och för sig äro värda understöd. Han har ju också hjälpt till att vädja hos statsutskottet, att utskottet måtte träda in såsom den räddande ängeln, när inte han själv och hans utskott kunnat sträcka sig till en sådan position.

Jag vill sålunda uttala den förhoppningen, att statsutskottet måtte tillstyrka motionen om ett anslag med 10 000 kronor om året till Samfundet De Nio och dess verksamhet utan att detta skall inverka på statsutskottets inställning till Kungl. Maj:ts proposition rörande anslaget till vittra författare. Ett sådant anslag till samfundet skulle i varje fall möjliggöra, att det stora priset, som avsetts genom stiftarinnans donation, kommer att årligen utdelas.

Herr Bärq, Johan: Herr talman! Genom mitt instämmande i herr Holmbäcks anförande har jag ju klargjort min personliga inställning till frågan om stöd åt Samfundet De Nio. Anledningen till att jag nu begärde ordet var endast, att jag med en kort replik ville fästa herr Ströms uppmärksamhet på att han gör bevillningsutskottet allt för stor ära, då han tror att utskottet kan bestämma i dessa ting. Det egendomliga är nämligen, att riksdagen tidigare har tyckt precis som bevillningsutskottet i denna fråga, och det, som här är sagt om bevillningsutskottet och dess underliga inställning, gäller alltså hela riksdagen.

Efter det överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu föredragna betänkandet hemställt.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 15, i anledning av väckta motioner om beredande av skattelindring för folkets hus- och folkets parkföreningar.

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 146 av herr *Birger Andersson* m. fl. och II: 231 av herr *Odhe* m. fl. hade hemställts, att riksdagen måtte besluta skrivelse till Kungl. Maj:ts med anhållan om skyndsamt utredning beträffande frågan, vilka ändringar som behövde vidtagas i gällande skattelagar dels för att folkets hus- och folkets parkföreningar skulle i fråga om skattskyldighet och skatteberäkning bliva hänförliga till sådana juridiska personer, som enligt nu gällande bestämmelser hade att erlægga statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt värnsskatt med 13,5 % av det beskattningsbara beloppet, dels för att dylika föreningar tillhöriga byggnader skulle bliva undantagna från skatteplikt till fastighets-skatt.

*Om skatte-
lindring för
folkets hus-
och folkets
parkföre-
ningar.*

Om skattelindring för folkets hus- och folkets parkföreningar. (Forts.)

Utskottet hade i det nu ifrågavarande betänkandet av angivna orsaker hemställt, att de likalydande motionerna I: 146 av herr Birger Andersson m. fl. och II: 231 av herr Odhe m. fl. om beredande av skattelindring för folkets hus- och folkets parkföreningar icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr Andersson, Birger: Herr talman! Bevillningsutskottet har i anledning av den motion, som jag tillsammans med några andra av kammarens ledamöter har väckt i denna fråga, uttalat sig mycket välvilligt beträffande det syfte vi strävat att förverkliga, nämligen andra beskattningsgrunder för — som vi ha skrivit i motionen — folket hus- och folkets parkföreningar. På grund av ett rent förbiseende ha vi inte nämnt bygdegårdsföreningar och andra liknande organisationer, som tillhandahålla samlingssalar, men vårt syfte har varit, att den lättnad i beskattningshänseende, som vi här eftersträva, skulle gälla alla de lokalägende föreningar, som tillhandahålla de folkliga rörelserna lokaler för deras möten.

Det förefaller av betänkandet, som om utskottet vore av den meningen, att de lokalägende föreningar som inte driva verksamhet, vilken medför skyldighet för dem att föra handelsböcker, skulle jämföras med sådana ideella föreningar som äro i ett gynnsammare beskattningsläge. Som bekant har man därvidlag å ena sidan de ideella föreningarna och å andra sidan de ekonomiska föreningar, till vilka folketshusföreningarna, vissa bygdegårdsföreningar o. s. v. höra. Utskottet hänvisar till den pågående utredningen angående lagstiftningen rörande ekonomiska föreningar och förutsätter, att de här berörda frågorna skola belysas av utredningen, så att klara gränser kunna uppdragas. Jag hoppas, att utskottets yttrande härvidlag kommer att visa sig hålla streck.

Jag skulle då — och det är egentligen mitt ärende i denna sak just nu — vilja till bevillningsutskottet framföra en förfrågan, huruvida det är utskottets mening att den utredning, som utskottet har hänvisat till, bör syfta till att de lokalägende föreningar, som det här är fråga om — alltså folketshusföreningarna, bygdegårdsföreningarna och andra sammanslutningar, som tillhandahålla samlingssalar åt de folkliga organisationerna — skola jämföras med andra ideella föreningar, som tillhandahålla samlingssalar men som icke registreras såsom ekonomiska föreningar. Vi motionärer anse, att det är av mycket stort värde, om dessa lokalägende föreningar, som genom att tillhandahålla samlingssalar för de folkliga organisationerna ge dem möjligheter att samlas till möten och dylikt, få det stöd av staten, som den kan ge i form av en skattelättnad, så att möjligheterna att tillhandahålla lokaler för hyggliga priser ökas.

Jag skulle för den skull vara mycket tacksam, om bevillningsutskottet ville ge oss en förklaring om huruvida man där delar denna vår mening och anser, att den pågående utredningen just bör syfta till en likartad beskattning för ideella föreningar och föreningar av det nämnda slaget, som äro registrerade såsom ekonomiska föreningar.

Herr Bärg, Johan: Herr talman! Det är naturligtvis omöjligt för mig att svara personligen på herr Anderssons fråga, som är riktad till bevillningsutskottet. Även om jag har förtroendet att sitta som ordförande i detta utskott, är det nog ganska stor skillnad på bevillningsutskottets ordförande och hela utskottet. Och då utskottet, med hänsyn till att denna fråga ligger under utredning, naturligen icke har kunnat taga ställning till dessa spörsmål, är det ju omöjligt för mig att svara på hur utskottet ställer sig i detta fall.

Vad jag möjligen skulle kunna tillåta mig är en gissning — det kan ju

Om skattelindring för folkets hus- och folkets parkföreningar. (Forts.)
hända, att denna gissning i någon mån är färgad av vad man själv önskar. Min gissning skulle gå ut på att sympatier nog finnas för åtgärder i motionens anda. Det är det mesta, herr talman, som jag vågar säga i denna fråga.

Personligen har jag ju rättighet att uttala den önskan och förhoppningen, att den pågående utredningen kommer att utmynna i förslag som, om inte till alla delar, så åtminstone på vissa vitala punkter peka i den riktning, som motionärerna önska.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande betänkande hemställt.

Föredrogos ånyo bankoutskottets utlåtanden:

nr 4, i anledning av framställning från fullmäktige i riksbanken angående ändrad lydelse av § 8 mom. 2 bankreglementet;

nr 5, i anledning av framställning från fullmäktige i riksgäldskontoret angående förlängning av bemyndigande för fullmäktige att till riksbanken överlämna skattkamarväxlar m. m.; samt

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående livräntor åt vissa befattningshavare och f. d. befattningshavare vid statens järnvägar.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Herr statsrådet *Nilsson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 94, angående vissa investeringar i postverkets fond för budgetåret 1947/48 m. m.;

nr 103, angående försäljning av vissa under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning stående fastigheter vid Falsterbokanalens;

nr 104, angående anslag till bidrag till vissa kommunikationsändamål; samt

nr 107, angående vissa investeringar i statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1947/48.

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtande nr 11, i anledning av väckt motion angående rätt för innehavare av skjutvapen att utan särskilt tillstånd förvärva ammunition för dessa vapen.

*Ang. rätten
att förvärva
ammunition.*

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 6, vilken behandlats av första lagutskottet, hade herr *Ericsson* i Sörsjön m. fl. hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i gällande vapenkungörelse, att envar som hade tillstånd att inneha skjutvapen skulle äga rätt att utan särskilt tillstånd förvärva ammunition för dessa skjutvapen.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att förevarande motion, II:6, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Herr *Näsgård*: Herr talman! Jag hyser den allra största respekt för första lagutskottets juridiska sakkunskap, men i det föreliggande utlåtandet har utskottet yttrat sig rörande vapen-, ammunitions- och jaktfrågor, och där tror jag inte att utskottet precis är på sin mammas gata.

Utskottet skriver på s. 5, andra stycket, i anslutning till sin redogörelse för de gällande bestämmelserna: »Av vad nu anförts torde framgå, att det finnes åt-

Ang. rätten att förvärva ammunition. (Forts.)

skilliga innehavare av skjutvapen, vilkas kvalifikationer för innehavet icke blivit undersökta. Självklart är att bland dessa också måste finnas personer som icke fylla de krav som i gällande kungörelse uppställas för meddelande av tillstånd till vapeninnehav. Beträffande dessa utgör uppenbarligen tillståndsprövningen för förvärv av ammunition ett tämligen effektivt medel till förhindrande av en farlig användning av vapen.»

Och i fjärde stycket skriver utskottet följande, som jag särskilt skulle vilja fästa uppmärksamheten vid: »Om man skulle upphäva de nuvarande bestämmelserna om tillstånd för förvärv av ammunition, måste man — om man icke vill lämna fältet fritt för samhällsfarliga personer att bruka skjutvapen — verkställa en allmän prövning av alla enskildas innehav av skjutvapen och därvid främtaga dem som icke kunna anses lämpliga deras vapen.»

Jag tror att det är tämligen allmänt erkänt, att brottslingarna inte begära några licenser vare sig för att köpa vapen eller för att köpa ammunition. Salligans medlemmar brydde sig sannerligen inte om att skaffa licenser för sina pistoler. Men jag har hört från ansvarigt håll, att om den av ligan mördade vaktmästaren, som varje vecka hämtade stora penningssummor från banken på avlöningsdagarna, hade begärt att få inköpa en pistol till sitt skydd, så skulle han icke ha fått tillståndet. Jag tror således, att vi kunna lämna denna sida av saken helt borta ur resonemanget.

Den i andra kammaren väckta motionen i denna fråga avser ju att de, som ha licenser på jaktvapen, skulle få köpa ammunition utan särskilt tillstånd. Utskottet återger nu tidigare utlåtanden med anledning av liknande motioner och säger, att övnings-skjutningen — och det är ju egentligen den det här gäller, eftersom det inte åtgår så många patroner till själva jakten — bör koncentreras till de vanliga skjutbanorna. Jag skulle där vilja säga till första lagutskottet, att om man överhuvud taget vill anlägga djurskyddsvänliga synpunkter på jaktfrågorna, bör man på allt sätt underlätta för de lojala jägarna att skaffa ammunition till sina jaktvapen i så riklig mängd, att de kunna övnings-skjuta i tillräcklig utsträckning.

Vissa länsstyrelser äro mycket restriktiva när det gäller att lämna tillstånd till inköp av ammunition för exempelvis älgstudsare. Man begränsar kanske tillståndet till att gälla 20 eller 25 patroner, i den tron att detta mycket väl räcker till. Jag skulle då som efterföljansvärt exempel vilja nämna en chef för ett skogsbolag, vilken årligen anordnar älgjakter i mycket stor utsträckning med inbjudna gäster. Han uppsätter som villkor för att gästerna skola få deltaga, att de före jakten ha provskjutit sina egna älgstudsare med flera tiotal skott, och då räcker givetvis inte en licens för inköp av 20 eller 25 patroner långt.

För övrigt tycker jag att det borde ha varit angeläget för utskottet att något närmare granska den nu gällande vapenkungörelsen. Jag tror att det erkännes av de flesta, att den behöver förbättras. Redan år 1938 begärde riksdagen, med anledning av en motion, i skrivelse till Kungl. Maj:t ändringar i vapenkungörelsen. Det gällde då närmast önskemålet, att länsstyrelsens beslut i hithörande frågor skulle kunna överklagas hos Kungl. Maj:t. Motiveringen var, att man önskade få till stånd en enhetlig tillämpning. Enligt vad som meddelas i JO:s ämbetsberättelse är denna skrivelse fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Under de mellanliggande åren ha många framställningar med begäran om ändringar i kungörelsen, ändringar som också beröra ammunitionsköpen, inkommit till Kungl. Maj:t, bl. a. från Svenska jägareförbundet. År 1944 uppdrog Kungl. Maj:t åt en sakkunnig att verkställa översyn av 1934 års vapenkungörelse, och den sakkunnige avlämnade i december 1945 sitt förslag, men frågan är fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts avgörande.

Ang. rätten förvärva ammunition. (Forts.)

Jag skulle nu i samband med behandlingen av detta ärende vilja rikta en vädjan — jag förstår ju att det inte tjänar mycket till att yrka bifall till motionen — till chefen för socialdepartementet att med det snaraste upptaga frågan om revision av vapenkungörelsen, så att denna kan bli moderniserad och bringas i överensstämmelse med de praktiska krav, som man har rättighet att ställa på den.

Jag kan för första lagutskottets ärade ordförande ange en punkt i denna vapenkungörelse, som är mycket märklig. Det står i fjärde paragrafen, om jag inte minns fel, att man har rättighet att under en jakt utlåna sitt vapen till en annan person, men det finns i kungörelsen inga bestämmelser om hur den person, som har fått vapnet tillfälligt utlånat till sig, skall skaffa sig ammunition för att kunna använda vapnet.

Jag tror att det ur de lojala jägarnas synpunkt är mycket angeläget, att denna fråga snart klaras upp. Jag vill erinra om vad som framgår av reciten till utskottets utlåtande, nämligen att denna fråga ett par gånger tidigare har varit föremål för behandling i riksdagen och att motionen i frågan vid 1940 års riksdag bifölls av andra kammaren. Jag tror att det överhuvud taget i denna fråga finns en mycket stark opinion, som snarast möjligt borde tillmötesgås.

Herr **Krügel**: Herr talman! Jag skall be att få säga några ord i anledning av herr Näsgårds anförande. Tråkigt nog blev jag tvungen att avlägsna mig från kammaren under en del av anförandet, och det kan därför hända att min replik delvis kommer att hänga i luften. Men jag fäste mig i alla fall vid ett par av de synpunkter herr Näsgård framförde.

Först och främst ansåg han, att utskottet inte var sakkunnigt på detta område. Därom kan man nog ha delade meningar. Jag för min del tror, att alltid fanns det väl någon sakkunnig där, eftersom utskottet har kunnat prestera en så pass stark motivering för den slutledning, vartill utskottet kommit.

Utskottet redovisar på ett mycket utförligt och, tycker jag, för litet var tillgängligt sätt de skäl, varpå utskottet grundar sitt ställningstagande. Den för närvarande gällande vapenkungörelsen trädde i kraft år 1934. Den hade ett par föregångare, nämligen en förordning av år 1918 och en kungörelse av år 1927. I samband med tillkomsten av kungörelsen år 1927 företogs en inventering av alla skjutvapen i enskild ägo, och man upprättade i sammanhang därmed ett kartotek, som sedermera hållits tillgängligt på länsstyrelserna och hos polismästarna i städerna och landsfiskalerna i vederbörande distrikt. Någon prövning av olika personers lämplighet att inneha skjutvapen förekom inte i sammanhang med upprättandet av detta kartotek, utan man stadgade endast en skyldighet för vederbörande att uppge sitt innehav av skjutvapen. Däremot har efter år 1934 inköp av skjutvapen, kulammunition o. s. v. icke kunnat ske utan tillstånd från vederbörlig myndighet, i Stockholm överståthållarämbetet och i landsorten länsstyrelserna.

Man kan utgå från att en hel del personer, som inte lämpligen böra inneha skjutvapen, befinna sig bland dem, som ägde skjutvapen redan vid inventeringen år 1927. Här i landet finns som bekant en hel del mer eller mindre sinnessjuka, lugna personer; det finns psykopater och det finns en hel del alkoholister. För inte länge sedan hörde vi i ett anförande här i kammaren av herr Englund, att man har anledning att räkna med ett ganska stort antal alkoholister inom landet. För sin egen del nämnde han siffran 20 000, men han nämnde också en sakkunnig, som hade uppskattat antalet alkoholister till inte mindre än 200 000. Om den rätta siffran ligger någonstans mitt emellan, så är ju antalet alkoholister i varje fall mycket stort. Och alkoholister äro enligt min, och jag tror också utskottets mening, människor som det är farligt

Ang. rätten att förvärva ammunition. (Forts.)

att anförtro skjutvapen åt. Vad beträffar de sinnessjuka och psykopaterna, rapporteras de visserligen, så snart de bli omhändertagna på sjukhusinrättningar, till den myndighet, som har att besluta om licens. I det stycket är det alltså ordnat. Men det finns å andra sidan många sinnessjuka och psykopater, som inte bli omhändertagna, och beträffande dem torde en viss översyn vara nödvändig. Och jag kan inte tänka mig någon myndighet här i landet, som är mer skickad att utfärda intyg om lämplighet att inneha skjutvapen, än den, åt vilken denna uppgift för närvarande är anförtrodd, nämligen polismyndigheten i städerna och på landsbygden.

Men det finns ytterligare en grupp av vapeninnehavare, som vi bruka uppmärksamma, när det blir fråga om licenser i detta avseende, nämligen de, som bruka syssla med olaga jakt, och de utgöra verkligen ett rätt stort antal. Det kan ju inte vara rimligt, att sådana personer skulle ha rätt att förvärva vare sig skjutvapen eller ammunition.

Med det anförda har jag i stort sett angivit de skäl, varpå utskottet byggt sitt ställningstagande. Utskottet har inte ansett det vara lämpligt att generellt medge den ene eller den andre att få köpa vapen och ammunition, utan det har ansett att dylikt tillstånd bör vara föremål för prövning av de ansvariga myndigheterna.

Herr Näsgård talade också om att det enligt gällande kungörelse för närvarande är tillåtet att utlåna vapen. Han frågade: om detta är tillåtet, varifrån skall då en person, som får låna ett vapen, få den för användandet därav erforderliga ammunitionen? Ja, den formulering lagen har kanske kan synas egendomlig, men jag vet, att det i praktiken brukar tillämpas så, att om någon lånar ut ett vapen, anses han också ha rätt att låna ut ammunition därtill. Man har funnit det naturligt och riktigt att gå till väga på detta sätt, och jag vet, att polismyndigheterna ha respekterat en sådan uppfattning och låtit ett sådant tillvägagångssätt få passera.

Att författningen i övrigt kan tänkas vara i behov av revision, är också möjligt, men den frågan skall jag inte ge mig in på.

Jag tror att jag kan säga, att samtliga ledamöter i utskottet voro av den uppfattningen att den motivering, som anförts för utskottets ställningstagande, är god, och jag vill därför yrka bifall till utskottets utlåtande.

Herr Näsgård: Herr talman! Det märktes på herr Krügel's anförande att han inte var inne i kammaren, när jag yttrade mig. Jag sade bland annat, att brottslingar inte söka någon licens; de begära inte licens för att köpa vare sig vapen eller ammunition.

Herr Krügel nämnde ett annat skäl, varför tillstånd skulle fordras, nämligen för att förhindra sådana att få köpa vapen och ammunition, vilka hade blivit dömda för olaga jakt. Men det finns möjlighet att dra in vapenlicensen, om innehavaren blivit dömd för olaga jakt. Då är ju saken klar — motionen yrkar bara att den, som har tillstånd att inneha vapen, också skall få köpa ammunition — varför vi, herr Krügel, helt kunna se bort ifrån detta skäl.

Herr Krügel nämnde också sinnessjuka. I det avseendet vill jag erinra att alla, som ha tillstånd att inneha hagelgevär, ha rätt att köpa hagelammunition fritt. Jag skulle inte anse risken mindre att möta en sinnessjuk, försedd med dubbelbössa, kaliber 12, laddad med hagelatroner, än att möta honom, försedd med en älgstudsare och en 8 mm:s eller 9 mm:s spetskula i studsaren, så att det skälet tycker jag inte har någon som helst relevans.

Herr Schlyter: Herr talman! När jag såsom lekman i fråga om jakt tog del av denna motion, var jag, får jag medge, välvilligt inställd till den. Det

Ang. rätten att förvärva ammunition. (Forts.)

låter ju för en lekman övertygande, när herr Ericsson i Sörsjön säger, att »ifrågavarande avsnitt i vapenkungörelsen numera icke synes tjäna annan uppgift än åstadkommande av förargelse» och att »ett upphävande härav skulle bidra till en låt vara blygsam uppstädning inom det byråkratiska vildsnåret». Emellertid befanns det, att utskottet ägde så många jaktsakkunniga — vilket herr Näsgård nyss har bestritt — att det inte ens ansågs behöfligt, såsom jag för min del gärna hade sett, att motionen blev remitterad till Svenska Jägareförbundet.

Nu får jag av herr Näsgårds anförande det intrycket att det inte bara är den nu ommotionerade detaljen, som han är intreserad för beträffande vapenkungörelsen. Han har i diskussionen här dragit fram och bett att få fästa utskottets uppmärksamhet på brister i vapenkungörelsen, som vi inte hade haft någon befogenhet att befatta oss med, därför att de inte omfattades av motionen.

Jag uppmärksammade inte, om den utredningsman herr Näsgård nämnde i sitt anförande var den i riksdagsberättelsen omtalade sakkunnige, landsfogden Sjöholm, som den 30 november 1945 överlämnat betänkande med förslag till vapenkungörelse. Jag finner det emellertid rimligast, att den av herr Näsgård framdragna frågan behandlas i departementet vid ställningstagandet till denne sakkunniges betänkande. Första lagutskottet har i detta avseende inte kunnat göra någonting.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Näsgård: Herr talman! Jag har redan i mitt första anförande omnämnt tillkallandet av en sakkunnig inom socialdepartementet och även talat om att denne avlämnade sitt betänkande hösten 1945. Men jag har också konstaterat, att detta betänkande ännu inte har föranlett någon åtgärd, och jag har då tillåtit mig att vädja till chefen för socialdepartementet att med det snaraste ta upp frågan till avgörande.

Nu säger utskottets ärade ordförande, att jag har kommit med en hel del saker, som inte beröra motionen direkt och som utskottet alltså inte har haft befogenhet att ta befattning med. Jag erkänner mycket gärna, att jag i min vädjan till socialministern gick utanför motionen. Vad jag sade gällde hela vapenkungörelsen. Men det finns dock vissa delar av vapenkungörelsen, som intimt sammanhånga också med motionen, t. ex. frågan om tillfällig utlåning av vapen, vilken inte alls är reglerad i kungörelsen vad beträffar ammunitionsförfrågan. Jag vet mycket väl, att, som herr Krügel nyss sade, myndigheterna blunda och måste blunda — ty en person kan inte låna ett vapen med ammunition utan att bryta mot kungörelsen — och där ingen åklagare finns, där finnes ju inte heller någon domare, men ingen vill väl påstå, att detta förhållande är tillfredsställande.

Med hänsyn särskilt till vad som anfördes av herr Krügel — han tyckte ju mena, att utskottet hade mycket starkt fog för sitt ståndpunktstagande och hade anfört mycket starka skäl — skall jag nu be att få yrka bifall till motionen, herr talman, för att se, om det finns några sympatier för dess tanke här i kammaren.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen i enlighet med de yrkanden, som därunder framkommit, gjorde propositioner, först på bifall till vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt samt vidare på bifall till den i ämnet väckta motionen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Ang. rätten att förvärva ammunition. (Forts.)

Herr *Näsgård* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad första lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles den i ämnet väckta motionen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes omröstningen genom uppresning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Vid förnyad föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 13, i anledning av väckt motion angående utredning av möjligheterna att genom lagstiftning begränsa och råda bot på missförhållanden inom den s. k. agenthandeln, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogos ånyo andra lagutskottets utlåtanden:

nr 5, i anledning av väckt motion om skärpning av bestämmelserna i 63 § alkoholistlagen;

nr 6, i anledning av väckt motion om översyn av bestämmelserna i lagen om expropriation i syfte att förebygga rättsförluster vid handläggning och avgörande av expropriationsmål; samt

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av allmänna förfogandelagen den 22 juni 1939 (nr 293).

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av jordbruksutskottets utlåtande nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring av grunderna för bekämpande av sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur jämte i ämnet väckta motioner, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 2, i anledning av väckt motion om ökad delaktighet för danska, finländska, isländska och norska medborgare i rättigheter och förmåner, som tillkomma svenska medborgare, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt;

och skulle jämlikt § 63 riksdagsordningen detta beslut genom utdrag av protokollet delgivas andra kammaren.

Anmälde och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under tolfte huvudtiteln gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1947/48 till allmänna indragningsstaten; och

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor, jämte i ämnet väckta motioner.

Föredrogos och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 50, 51, 94, 99—101, 103—107 och 111.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 227, av herr *Hage* och herr *Bergh, Ragnar*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till den sociala hemhjälpsverksamheten; samt nr 228, av herrar *Wistrand* och *Wehtje*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1947.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.30 på dagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Lördagen den 8 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen.

Herr statsrådet *Sträng* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

- nr 75, angående riktlinjerna för den framtida jordbrukspolitiken m. m.;
- nr 76, angående omorganisation av hushållningssällskapen m. m.;
- nr 77, angående åtgärder till skydd mot sand- och jordflykt;
- nr 78, med förslag till lag om uppsikt å jordbruk m. m.;
- nr 79, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 43 § förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom;
- nr 95, med förslag till lag om virkesmätning, m. m.;
- nr 96, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 56 § lagen den 18 juli 1928 (nr 309) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige, m. m.;
- nr 108, med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1947/48;
- nr 109, angående livränta åt *E. L. Ceder* m. m.;
- nr 110, angående befrielse från ersättningsskyldighet för konteramiralen *C. G. Wahlström*;
- nr 112, angående redovisning av tillgångar och skulder m. m. vid örlogsvarvens marinverkstäder;
- nr 115, angående anslag till anskaffning av motorbåtar för tullverket;
- nr 116, angående fullmakt att i arbetslöshetsbekämpande syfte igångsätta arbeten, för vilka anslag uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47, m. m.;

nr 117, angående godkännande av förslag till avtal mellan staten, å ena sidan, samt Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag och Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund, å andra sidan;

nr 118, angående befrielse i vissa fall från nöjesskatt;

nr 119, angående utsträckning i vissa fall av i 8 § 1 mom. tulltaxeförordningen stadgade tidsfrister för åtnjutande av tullfrihet; samt

nr 124, angående viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område.

Upplästes följande till herr talmannen inkomna skrivelse:

Till herr talmannen i riksdagens första kammare.

För den åtgärd, som på riksdagen må ankomma, får jag härmed vördsamt anmäla, att biskopen Tor Andrae, vilken den 14 mars 1945 av riksdagen förordnats att vara en av kommitterade till tryckfrihetens vård, den 24 februari 1947 avlidit.

Stockholm i justitieombudsmansexpeditionen den 4 mars 1947.

FOLKE RUDEWALL.

/ Gösta Stenlund.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde onsdagen den 19 innevarande månad företaga val av valmän och suppleanter för utseende av en kommitterad för tryckfrihetens vård.

Detta förslag antogs.

Anmäldes och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 46, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl.;

nr 47, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i strafflagen;

nr 48, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 26 april 1940 (nr 272) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.;

nr 49, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 4 juni 1943 (nr 274) om förlängd giltighetstid för ränte- och utdelningskuponger, m. m.;

nr 50, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 13 december 1940 (nr 995) om straff för sabotage; samt

nr 51, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning från kyrkofonden för övertalig personal vid domänverket.

Anmäldes och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 60, i anledning av väckt motion om skärpning av bestämmelserna i 63 § alkoholistlagen; och

nr 61, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av allmänna förfogandelagen den 22 juni 1939 (nr 293).

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 50, med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 51, angående pensionsstyrelsens organisation m. m.; och
nr 94, angående vissa investeringar i postverkets fond för budgetåret 1947/48 m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 99, med förslag till lag om fortsatt tillämpning av äldre rättegångsbalken å rättegången vid krigsdomstol m. m.; och
nr 100, med förslag till lag om förbud mot politiska uniformer.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 101, angående försäljning av fastigheter, som förvaltas av försvarets bostadsanskaffningsnämnd, m. m.;
nr 103, angående försäljning av vissa under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning stående fastigheter vid Falsterbokanalen;
nr 104, angående anslag till bidrag till vissa kommunikationsändamål;
nr 105, angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag;
nr 106, angående bestridande av vissa kostnader från anslaget till oförutsedda utgifter; samt
nr 107, angående vissa investeringar i statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1947/48.

Föredrogs och hänvisades till utrikesutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 111, angående ratificering av ändringar i stadgan för Internationella arbetsorganisationen m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herr *Hage* och herr *Bergh, Ragnar*, väckta motionen, nr 227, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till den sociala hemhjälpsverksamheten.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet den av herrar *Wistrand* och *Wehtje* väckta motionen, nr 228, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1947.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 75—79, 95, 96, 108—110, 112, 115—119 och 124.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av väckt motion om höjt dagtraktamente för landstingsman;

nr 2, i anledning av väckta motioner om viss ändring av bestämmelserna rörande stads indelning i valkretsar vid stadsfullmäktigeval; samt

nr 3, i anledning av väckta motioner om beredande av möjlighet till ökning av antalet ledamöter i kommunernas fullmäktigerepresentationer;

statsutskottets utlåtanden:

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under statens affärsverksfonder gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1947/48 i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk jämte i ämnet väckta motioner;

nr 31, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen beträffande kapitalbudgeten under luftfartsfonden gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1947/48 jämte i ämnet väckt motion;

nr 32, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag under försvarets fonder för budgetåret 1947/48 jämte i ämnet väckt motion; samt

nr 33, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa investeringar i telegrafverkets fond för budgetåret 1947/48;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt tullfrihet för Svenska röda korset för viss sjukvårds-, beklädnads- och sjuktransportmateriel;

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt tullfrihet i vissa fall för Föreningen rädda barnen för kläder, beklädnadsmateriel och livsförnödenheter;

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt uppskov med ikraftträdandet av föreskriven skatt å motorsprit;

nr 19, i anledning av väckt motion om rätt för inkomsttagare att vid uppgivande i självdeklaration av skattepliktig inkomst frånräkna samtliga skatter som avdragits i samband med avlöningens utbetalande;

nr 20, i anledning av väckt motion om vidgad rätt till avdrag för värdeminskning å lantmannabyggnader vid deklarering av inkomst från jordbruksfastighet; samt

nr 21, i anledning av väckt motion om åtgärder för åstadkommande av kontroll över självdeklarationsplikens riktiga fullgörande;

bankoutskottets memorial och utlåtande:

nr 7, angående tilläggsarvode till notarien med sekreterargöromål hos första lagutskottet, hovrättsfiskalen A. Arvidsson;

nr 8, angående avlöningsförmånerna åt kanslibiträdet å riksdagens tryckeriexpedition fru Gunvor Blinke under tjänstledighet på grund av havandeskap;

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om upphävande av andra stycket lagen den 11 april 1924 (nr 68) angående upphävande av danska och norska skiljemynts giltighet som lagligt betalningsmedel i Sverige; samt

nr 10, angående användande av riksbankens vinst för år 1946;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 29 juni 1945 (nr 522) om kontroll å viss utländsk egendom m. m., så ock om fortsatt giltighet av samma lag, m. m.;

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.; samt

nr 15, i anledning av väckt motion angående åtgärder i syfte att avskaffa övergrepp och rättskränkningar mot underordnade inom militärväsendet;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 8, i anledning av väckta motioner angående viss ändring i lagen om tillsyn å radiologiskt arbete m. m.;

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 22 juni 1928 (nr 254) om arbetsdomstol;

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete; samt

nr 11, i anledning av väckt motion angående ökad semesterersättning för arbetstagare;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i ämnet väckta motioner;

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till åtgärder för hästavels främjande m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 11, i anledning av väckt motion om utredning angående tjurarnas avhorning; samt

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom; ävensom

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 3, i anledning av väckt motion om vidsträcktare publicering av Kungl. Maj:ts beslut i statsrådet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.14 eftermiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Stockholm 1947. Kungl. Boktryckeriet P. A. Norstedt & Söner.

471094